

## Vasso Kantzara: De Lage Landen in vogelvlucht

G. Janssens & H. J. Vannisselroy, *Retour Amsterdam-Brussel: Nederland en Vlaanderen in thema's*. Groningen, Wolters-Noordhoff, 1990. 221 blz. f34,50

Toen ik de titel van dit boek zag, dacht ik in eerste instantie dat het om een gids voor toeristen ging. De inleiding lezend realiseerde ik me dat 'retour' ook kan verwijzen naar de historische, culturele en andere sociale verbanden tussen Nederland en Vlaams België. Dat leek me interessant want als Griekse die drie jaar in Nederland woont, kon ik nu wat meer te weten komen over de Nederlandse geschiedenis en maatschappij. Daarvan ken ik immers alleen de stukjes en beetjes waarover ik al heb gehoord of waarover ik in de krant heb gelezen. Toen ik Nederlands leerde, voelde ik dat er achter de woorden een voor mij verborgen geschiedenis zat, een bepaalde manier van denken, een bepaalde cultuur. Ik had het idee dat sommige Nederlandse uitdrukkingen voor mij moeilijk te onthouden waren omdat ik ze niet in de juiste context kon plaatsen. Om écht goed Nederlands te leren, zou ik meer moeten weten over Nederland en de Nederlanders.

De auteurs van dit boek hebben dit probleem begrepen, als we tenminste mogen geloven wat er op de achterflap van het boek staat: 'een onmisbaar boek voor iedereen die Nederlands studeert en kennis wil hebben van de achtergronden die die taal bepalen en betekenis geven'. We zullen zien of het boek aan dit doel beantwoordt.

Het boek bestaat uit 14 hoofdstukken. Ik vind het erg goed dat aan het eind van bijna elk hoofdstuk een samenvatting wordt gegeven en een lijst van publikaties die geschikt zijn voor

verdere studie of waarin meer informatie te vinden is.

De hoofdstukken bestrijken een breed terrein:

- 1, 2 de geschiedenis en de geografie van het taalgebied
- 3 de bestuursinstellingen
- 4 de politieke partijen
- 5 de rechterlijke organisatie
- 6 het leger en de politie
- 7 het economische leven
- 8 de sociaal-economische instellingen en sociale voorzieningen
- 9 de financiële instellingen en het muntstelsel
- 10 het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek
- 11 de godsdiensten en levensbeschouwingen
- 12 de media
- 13 aspecten van het hedendaagse culturele leven en
- 14 de sport.

Aan het eind van het boek zijn vragen opgenomen die in het onderwijs gebruikt kunnen worden en opdrachten ter oefening van het Nederlands. Het boek bevat ook een handige index.

Volgens de auteurs heeft het boek het karakter van een encyclopedie en is het bestemd voor leraren, studenten en docenten in hoger onderwijs en 'iedereen die - om commerciële, culturele of andere redenen - Nederland en Vlaanderen (beter) wil leren kennen' (p.10). Dat brengt me op twee tegenstrijdige gedachten. Ten eerste betekent het encyclopedische karakter dat de informatie zeer beknopt is, en ten tweede de grote verscheidenheid aan lezers waar het boek zich op richt. Is het wel mogelijk in de behoeften van al deze verschillende lezers te voorzien als de informatie zo'n beknopt, encyclopedisch karakter heeft? Met deze vraag in gedachten heb ik het boek gelezen.

De eerste twee hoofdstukken betreffen niet alleen de geschiedenis maar ook de geografie van het taalgebied. Deze hoofdstukken zijn informatief. Ze bestrijken de periode van de veertiende en vijftiende eeuw tot heden hetgeen betekent dat wat daarvoor gebeurde buiten beschouwing blijft. Ze bevatten ook informatie over de belangrijkste steden in Nederland en Vlaanderen en ze benadrukken de eenheid tussen beide vanuit een talig, historisch, eco-

nomisch, sociaal en cultureel perspectief. Die eenheid was het eerste dat me frappeerde en ten tweede was dat het belang van de Tachtigjarige Oorlog tussen Nederland en Spanje voor de historische ontwikkeling en dan in het bijzonder voor de onafhankelijkheid van Nederland en België.

De volgende twee hoofdstukken (3 en 4) over de bestuursinstellingen en politieke partijen vind ik te beschrijvend. Hoewel de belangrijkste bestuursinstellingen erin genoemd worden (Regering, Tweede Kamer, Eerste Kamer en Provinciale Staten) Krijg ik geen antwoord op twee vragen. Wat is de rol van de Koningin in de politieke besluitvorming en wat zijn de verschillen tussen politieke partijen als het CDA en D66? Misschien maken anderen zich hier niet druk over maar ik doe dat wel vanuit het standpunt dat ik meer over Nederland wil weten dan wat toeristische informatie.

Er zijn natuurlijk ook hoofdstukken die deze tekortkoming niet hebben. Bij voorbeeld hoofdstuk 7, over het economische leven. Ik dacht altijd dat de economie in Nederland hoofdzakelijk op de industrie dreef en niet op de dienstensector, hetgeen het geval blijkt te zijn, en dat België minder geïndustrialiseerd was dan in feite het geval is. Behalve het hoofdstuk over het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (hoofdstuk 10) is ook hoofdstuk 12, over de media, goed geschreven. Dat bevat informatie over kranten, tijdschriften en hun oriëntatie, en radio en televisie. Een grote tekortkoming van dit hoofdstuk is echter dat informatie over feministische tijdschriften zoals *Opzij* of *Lover* ontbreekt. Daartegenover vond ik het interessant het een en ander te lezen over het belang van de NOS voor radio en televisie.

Het interessantste hoofdstuk vond ik dat over het hedendaagse culturele leven (hoofdstuk 13). Het is niet alleen het langste hoofdstuk in het boek maar het is ook meer analytisch dan beschrijvend. Door dit hoofdstuk werd ik me bewust van de lange culturele traditie van Nederland. Bovendien begrijp ik nu, onder andere, ook dat drie hoofdstromingen in de Nederlandse literatuur vertegenwoordigd worden door drie tijdschriften. *Raster* is meer experimenteel, *De Revisor* zit zo ongeveer tussen experiment en realisme, terwijl *Maatstaf* 'esthetisch' geïntereerd is (p.174). Dit hoofd-

stuk bevat onder meer ook informatie over de podiumkunsten, muziek (klassiek en modern) en film.

De overige hoofdstukken bespreek ik niet want deze zijn zo beknopt dat ze voor mij maar moeilijk te begrijpen zijn, bij voorbeeld hoofdstuk 5, dat over de rechterlijke organisatie. Zo wordt nergens uitgelegd welke vergrijpen als overtredingen worden beschouwd en welke als misdrijven. Hetzelfde geldt min of meer voor hoofdstuk 8 over de sociaal-economische instellingen en de sociale voorzieningen. Ofschoon een hoofdstuk als dit niet mag ontbreken, denk ik dat er meer dan twee bladzijden nodig zijn om het Nederlandse stelsel van sociale beschermings- en zekerheidswetten uit te leggen. En als ik naar aanleiding van hoofdstuk 6 meer wil weten over de rol van het leger en de politie in de Nederlandse samenleving, dan kan ik de bibliografie niet raadplegen want die ontbreekt. Kennelijk moet ik dat zelf aan het leger en de politie vragen! Het deed me deugd in hoofdstuk 14 te lezen dat in Nederland fietsen en wielersport populairder zijn dan voetballen.

Over het geheel kan ik nog opmerken dat het boek geschreven is in eenvoudig en rechttoe rechtaan Nederlands. Dat maakt dat het voor mij gemakkelijk te lezen is. Een ander pluspunt is dat al lezend tal van vragen worden opgeroepen. Daar staat tegenover dat het beknopte karakter van het boek zijn beperkingen met zich meebrengt. Niet alle lezers die in de inleiding worden genoemd, zullen aan hun trekken komen. Ik denk dat het gebruikt kan worden als leerboek voor buitenlanders die Nederlands willen leren. Maar dan wel samen met andere boeken want de achtergrond die een taal definieert en betekenis geeft, blijft voor mij – ook na lezing van dit boek – nog steeds onduidelijk. Culturele en sociale patronen van de Nederlandse mentaliteit en het gedrag van Nederlanders blijven duister. Desalniettemin verdienen de auteurs waardering voor hun moed zo'n ambitieus project te ondernemen.